

Vård- och omsorgsförvaltningen
Agnetha Resin
0171-62 59 36
agnetha.resin@enkoping.se

Vård- och omsorgsnämnden

Styrdokument för avgifter för socialtjänst och kommunal hälso- och sjukvård

Förslag till beslut

Förslag till vård- och omsorgsnämnden

Vård- och omsorgsnämnden föreslår kommunfullmäktige besluta att:

1. anta styrdokument för avgifter för socialtjänst och kommunal hälso- och sjukvård, daterat 2024-03-01.
2. ge vård- och omsorgsnämnden rätt att fatta beslut om avgifter inom vad som angivits i styrdokumentet.

Beskrivning av ärendet

Under sommar och höst 2023 har controller och kommunjurist i Enköpings kommun arbetat med att ta fram ett förslag på nytt upplägg för kommunens taxor och avgifter. Idag finns kommunens samtliga taxor och avgifter samlade i ett enda stort dokument. Dokumentet ligger i systemet Stratsys och i Enköping kommuns författningssamling på externa webben.

För att göra det enklare att arbeta med taxor och avgifter internt men också för att göra det enklare för kommunmedlemmarna att hitta bland kommunens taxor och avgifter föreslås ett nytt upplägg. Istället för att kommunen har taxor och avgifter samlade i ett stort dokument föreslås kommunen ha taxor och avgifter uppdelade i flera olika styrdokument. Varje styrdokument ska avse ett taxeområde. Det är upp till varje nämnd att själv identifiera vilka olika områden som deras taxor/avgifter kan delas in i.

Det föreslagna upplägget innebär att det stora samlingsdokumentet försvinner och att taxor/avgifter istället bryts ner i olika styrdokument. Detta underlättar det interna arbetet när en taxa behöver ändras, eftersom det då endast är ett styrdokument som behöver behandlas. Det kommer även att göra det enklare för

kommunmedlemmarna att orientera sig bland kommunens taxor och avgifter. Precis som tidigare kommer kommunens taxor och avgifter att ligga samlade i författningssamlingen på externa webben, dock i form av olika styrdokument.

Ytterligare en föreslagen förändring är att styrdokumenterna, och därmed taxorna/avgifterna, ska gälla tillsvidare. Detta medför att styrdokumenterna inte behöver behandlas på kommunfullmäktige varje år, om inte taxorna/avgifterna ska ändras. Vidare finns det möjlighet för kommunfullmäktige att reglera i styrdokumenterna att nämnden får delegation på att indexuppräknas vissa taxor och avgifter.

Vård- och omsorgsnämnden har utifrån ovanstående upplägg tagit fram ett förslag på styrdokument.

Vård- och omsorgsförvaltningens bedömning

När det gäller avgifter inom nämndens område så är området reglerat via lagstiftning vad kommunerna som mest får ta ut i avgift för vård, omsorg och socialt stöd. Avgiften för insatser inom högkostnadsskyddet kan som mest kosta det aktuella maxbeloppet per månad.

Avgifter som inte avser vård, omsorg, och socialt stöd som exempelvis hyra, mat och resor ligger utanför högkostnadsskyddet och kan prissättas inom ramen för självkostnadsprincipen i kommunallagen (2 kap 6 §): Kommuner och regioner får inte ta ut högre avgifter än som motsvarar kostnaderna för de tjänster eller nyttigheter som de tillhandahåller.

Avgiften beräknas mot ett individuellt förbehållsbelopp som syftar till att åtminstone teoretiskt tillförsäkra att en person har tillräckliga medel för sina övriga levnadskostnader.

Nämndens möjligheter att påverka avgifterna är mot ovanstående kraftigt begränsade och genom årens lopp har avgifterna därför nästan uteslutande enbart uppräknats mot ett prisindex. Nuvarande styrmodell har ändå krävt att avgifterna tagits av kommunfullmäktige varje år.

Det som nu föreslås är att avgifterna inom nämndens område även fortsättningsvis uppräknas mot ett angivet prisindex. Vidare föreslås att vård- och omsorgsnämnden får delegation att besluta om den årliga uppräkningsen. Förändringen innebär därför enbart en förenkling av den handläggning som krävs inför beslut.

I de fall nämnden däremot avser ändra avgifterna utanför modellen krävs en större beredning och ett beslut av kommunfullmäktige.

Ekonomiska konsekvenser

Förvaltningen bedömer att det inte finns några ekonomiska konsekvenser av förslaget.

Sociala och miljömässiga konsekvenser

Beslutet medför inte några sociala eller miljömässiga konsekvenser.

Bilaga:

Styrdokument - avgifter för socialtjänst och kommunal hälso- och sjukvård, daterad 2024-03-01.

Agnetha Resin
Verksamhetschef
Enköpings kommun

Kopia till:
Kommunfullmäktige, för åtgärd

Vård- och omsorgsnämnden

Avgifter för socialtjänst och kommunal hälso- och sjukvård

Innehåll

Vård- och omsorgsnämnden.....	1
Avgifter för socialtjänst och kommunal hälso- och sjukvård	1
Inledande bestämmelser	3
Beslutad taxa/avgift	3
Ändring av taxan	3
Avgifter inom högkostnadsskyddet/maxtaxan	3
Avgifter utom högkostnadsskyddet/maxtaxan.....	4
Förbehållsbelopp, minimibelopp	4
Höjning eller minskning av minimibeloppet.....	4
LSS och avgifter	4
Indexjustering	5
Om avgiftsbeslut.....	5
Utformning av avgiftsbeslut	5
Ändring av beslut om avgift	5
Fakturering.....	6
Retroaktiv debitering.....	6
Återbetalning av avgift	6
Fakturor vid dödsfall eller avslut	7
Avgift för insatser inom vård, omsorg och socialt stöd	7
Avgifter inom högkostnadsskyddet.....	7
Avgifter utanför högkostnadsskyddet	7
Avgift för lån av hjälpmedel förskrivna enligt Hälso- och sjukvårdslagen.....	8

Inledande bestämmelser

Riksdagen reglerar genom lagstiftning vad kommunerna får ta ut i avgift för vård, omsorg och socialt stöd enligt socialtjänstlagens kapitel 8. Avgiften för insatser inom högkostnadsskyddet kan som mest kosta det aktuella maxbeloppet per månad. Maxtaxan innebär att det finns ett tak på hur mycket en kommun får ta ut i avgift för hemtjänst i ordinärt boende, trygghetslarm, omvårdnadsavgift, dagverksamhet samt kommunal hälso-och sjukvård från en enskild oavsett hur mycket personen har i inkomst. Det finns alltså ett inbyggt skydd i lagen för personer med låga inkomster.

Det finns också ett högkostnadsskydd för boendevavgift (SoL 8 kap 5 §.) Detta är ett skydd mot oskäligt höga boendekostnader och kan vara aktuellt om kommunen köper externa platser där hyran inte fastställts enligt Jordabalkens regelverk.

Beslutad taxa/avgift

Denna taxa med avgifter för insatser inom vård, omsorg och socialt stöd enligt Socialtjänstlagen, Hälso- och sjukvårdslagen och Lagen om stöd och service är beslutad med stöd av bestämmelser i 8 kap Socialtjänstlagen.

Taxan tillämpas för Vård- och omsorgsnämnden i den utsträckning som närmare föreskrivs i det nedanstående.

Ändring av taxan

Ändringar av taxan beslutas av kommunfullmäktige.

Avgifter inom högkostnadsskyddet/maxtaxan

”Inom högkostnadsskyddet” betyder att avgiften för de insatserna är inkomstgrundande.

- Hemtjänst och kommunal hemsjukvård– debitering sker enligt utförd tid med ett pris per timme upp till avgiftsutrymmet/maxtaxan dock minst en timme per månad. (Personer med boendestöd eller enbart LSS betalar inte för HSL-insatser.)
- Avlösning i hemmet, tid över 12 timmar
- Avgift för stöd, vård och omsorg på omvårdnadsboende - debitering sker enligt en fast månadsavgift upp till avgiftsutrymmet eller maxtaxan per månad
- Avgift för stöd, vård och omsorgs på korttids-, trygghetsplats (växelvård, avlastning mm.) - debitering sker genom en dygnsavgift för omvårdnad och mat. *Matavgiften ligger utanför högkostnadsskyddet*
- Avgift för trygghetslarm– debitering sker enligt fast avgift
- Installationsavgift för trygghetslarm (engångskostnad)

Avgifter utom högkostnadsskyddet/maxtaxan

Avgifter för de insatser som ligger utom högkostnadsskyddet är inte beräknade på inkomsten utan debiteras kund även om kundens avgiftsutrymme är 0 kronor. Följande av vård-och omsorgsnämndens avgifter ligger utanför högkostnadsutrymmet:

- Matabonnemang månadsvis (vid omvårdnadsboende).
- Matavgift per dygn/dag vid korttids-, trygghetsplats, korttidsvistelse LSS, och dagverksamhet
- Långtidslån av elrullstol som förskrivs enligt HSL
- Korttidslån hjälpmedel: Korttidslån är en service som kommunen tillhandahåller mot avgift till personer som inte är skrivna i Enköpings kommun samt vid dubbelutrustning t.ex. sommarstugor och för resebruk. Minsta avgift är alltid en månad
- Avgift för taxiresor till och från dagverksamhet debiteras enligt årets taxa

Förbehållsbelopp, minimibelopp

Utgångspunkten i lagstiftningen är att avgifterna inte får vara så stora att kunden inte har tillräckligt med medel för sina personliga behov och normala levnadskostnader. Medel för personliga behov och normala levnadskostnader kallas förbehållsbelopp. Utgångspunkten när förbehållsbeloppet ska beräknas är ett minimibelopp som fastställts av riksdagen. Till minimibeloppet ska även den enskildes boende kostnad läggas. Minimibeloppet har i huvudsak beräknats med utgångspunkt i konsumentverkets hushållsbudget avseende skäliga levnadskostnader.

Minimibeloppet är knutet till prisbasbeloppet som fastställs av Regeringen varje år och är ett schablonbelopp som beräknas täcka normala kostnader för personliga behov och övriga normala levnadskostnader. Socialstyrelsen kommer årligen ut med ett meddelandeblad som klargör det schabloniserade minimibeloppet, vanligtvis i slutet av november eller i början av december. Vård- och omsorgsförvaltningen inväntar varje år meddelandebladets uppgifter.

Höjning eller minskning av minimibeloppet

Kommunen kan i vissa situationer (SoL 8 kap. § 1, 1 stycket, § 8, 2 stycket) bestämma minimibeloppet till en annan nivå genom individuell prövning.

En höjning kan vara aktuell i det fall kunden på grund av särskilda omständigheter har behov av ytterligare medel. Vid beräkning av eventuell höjning av minimibeloppet utgår kommunen från Konsumentverkets rekommendation. En minskning kan vara aktuell i det fall kostnaden redan ingår i avgiften eller tillhandahålls avgiftsfritt.

LSS och avgifter

Hur och när avgifter kan tas ut av kommunen i samband med insatser enligt LSS regleras i §§ 18,19 och 20. Kommunen har enligt 18 § LSS rätt att ta ut en avgift som motsvarar den assistansersättning som Försäkringskassan beviljat den enskilde i de fall då kommunen utför assistansen.

Kommunen får vidare enligt 19 § LSS ta ut skäliga avgift för bostad samt kultur- och fritidsaktiviteter av dem som har ålderspension, hel garantipension, hel sjukersättning eller hel aktivitetsersättning. I samband med beslut om korttidsvistelse får kommunen enbart ta ut avgifter för mat.

Vårdnadshavares ansvar för barns kostnader

I LSS 20 § framgår att föräldrar är skyldiga att bidra till kommunens kostnader när barnet får omsorg i annat hem. Kommunen får i dessa fall rätt till att uppbära underhållsbidrag som avser barnet. I LSS-förordningen 5 § hänvisas till socialtjänstförordningen 6 kap. där det framgår att ersättningen ska bestämmas efter samma grunder som om det gällde att bestämma återbetalningsskyldighet för var och en av föräldrarna enligt lagen (1996:1030) om underhållsstöd. Några andra avgifter får kommunen inte ta ut i samband med insatser enligt LSS.

Indexjustering

Avgiftsbeloppen i denna taxa är bestämda med utgångspunkt från kostnadsläge och Omsorgsprisindex (OPI) oktober månad året före det år taxan börjar gälla.

Vård- och omsorgsnämnden får för varje kalenderår (avgiftsår) därefter besluta att *höja* avgiftsbeloppen (fasta avgifter och timavgifter) med den procentsats för OPI som är publicerad på SKR:s webbplats för oktober månad året före avgiftsåret.

Om avgiftsbeslut

Utformning av avgiftsbeslut

Kunden ska få ett skriftligt avgiftsbeslut där det framgår vilka uppgifter som använts i avgiftsunderlaget och beloppen för de slutliga avgifterna. Kunden ska kunna se vilket som kan bli den högsta avgiften utifrån beviljat bistånd. Detta eftersom avgiften kan variera mellan olika månader i de fall kunden betalar för utförd tid (hemtjänst).

Vidare ska avgiftsbeslutet innehålla uppgift om vilken eller vilka lagparagrafer som ligger till grund för avgiftsbeslutet och uppgift om hur och inom vilken tid kunden kan besvara sig över beslutet. I Enköpings kommun skickas en bilaga med beslutet där mer information finns.

Även om avgiftsutrymmet blir en minuspost (redovisas som 0 kr) skickas besluten till kunden.

I Enköpings kommun registreras ett från och med datum på avgiftsbeslutet som sedan gäller till nästa förändring men högst ett år.

Ändring av beslut om avgift

Ny beräkning ska göras om något förhållande som kan påverka avgiftens storlek ändras.

Det kan gälla till exempel:

- Ändrade inkomstförhållanden
- Ändrat civilstånd
- Behov av högre förbehållsbelopp
- Beviljade, ändring eller upphörande av bostadstillägg/-bidrag
- Ändring av prisbasbelopp
- Ändring av boendekostnad

Ändring av avgift på grund av ändrat prisbasbelopp får göras utan föregående underrättelse till kunden. Förändringar avseende pensioner, bostadstillägg, olika typer av sjukbidrag hämtas löpande med automatik från Pensionsmyndigheten och Försäkringskassan för de kunder som godkänt det. Även politiska beslut kan medföra ändringar som leder till höjningar av avgiften, kommunen gör omräkningar oavsett vad förändringen beror på.

Huvudregeln är att ändring av avgift ska gälla från och med den månad som uppgifterna kom in. Av särskilda skäl kan ändringen komma att gälla tidigare. Kommunen ska försäkra sig om att kunden får information på ett sådant sätt att det tydligt framgår vad ändringen beror på. Det är dock kunden själv som ska medverka till omräkning av avgiftsunderlaget och lämna nytt underlag för sådan omräkning. I fråga om bostadstillägg kan uppgiften om beviljat eller höjt tillägg/bidrag komma långt i efterskott men enligt beslut i ledningsgruppen beräknas det inte retroaktivt. Avgiftsbeslut skickas ut vid nytt ärende, förändring av avgift samt vid årlig omräkning i början av året. Kunden har dessutom alltid möjlighet och skyldighet att inkomma med nya eller förändrade uppgifter som vård- och omsorgsförvaltningen då tar ställning till. Om de nya uppgifterna leder till förändringar fattas ett nytt avgiftsbeslut som då i sin tur kan överklagas.

Fakturering

- Vård- och omsorgsförvaltningens avgifter faktureras månadsvis i efterskott. Lägsta belopp som faktureras från kommunen är 25 kronor per månad.
- Kommunens rutin är att små avgiftsbelopp per månad inte samlas ihop tills de kommer upp till beloppsgränsen för att sedan faktureras.

Retroaktiv debitering

Om det visar sig att en för låg avgift tagits ut av kunden på grund av att kunden lämnat felaktiga uppgifter, kan kommunen komma att bestämma att efterdebitering ska göras. Det blir i så fall inte längre tillbaka än för de tre senaste betalningsmånaderna. Felet ska gälla ett väsentligt belopp (minst 200 kronor). Om förvaltningen gjort fel som gynnat kunden görs ingen efterdebitering.

Återbetalning av avgift

Om det visar sig att en för hög avgift (minst 200 kronor för mycket) tagits ut av kunden under en period men kunden inte har överklagat, kan kommunen ändå bestämma att kunden ska få tillbaka pengar. Det blir i så fall inte längre tillbaka än för de tre senaste betalningsmånaderna.

Om kunden har fått för hög avgift för att den lämnat felaktiga uppgifter görs ingen återbetalning, inte heller om kunden inte lämnat inkomstblankett eller lämnat in för sent.

Fakturor vid dödsfall eller avslut

Vid eventuella problem med betalning av fakturor efter dödsdagen beviljas anstånd, efter önskemål, i väntan på bouppteckning i max fyra (4) månader. Om problemet avser att pengar dragits via autogiro efter dödsdagen, eller om anhörig betalat fakturan efter den dagen finns en särskild rutin hos Vård- och omsorgsförvaltningen.

Bouppteckningar/dödsboanmälningar lämnas till vård- och omsorgsförvaltningen för kontroll om eventuell avskrivning.

Avgift för insatser inom vård, omsorg och socialt stöd

Avgifter inom högkostnadsskyddet

Avgiften avser	Belopp
Hemtjänst, timme	209 kr
Hälso- och sjukvård som utförs av sjuksköterska, besök	105 kr
Avgift omvårdnadsboende, kr per månad (maxtaxa).	2470 kr
Avgift korttidsplats, trygghetsplats, avlastning, växelvård, kr per dygn	75 kr
Trygghetslarm, kr per månad	251 kr
Installationsavgift trygghetslarm, engångskostnad	366 kr

* I hemtjänstavgiften ingår samtliga insatser. I insatsen ingår ej hälso- och sjukvårdsinsatser som utförs av sjuksköterska, samt insatser utförda av arbetsterapeut/fysioterapeut. Minimiavgift för hemtjänst är 209 kr/månad.

Avgifter utanför högkostnadsskyddet

Avgiften avser	Belopp
Matabonnemang, kr per månad	3267 kr
Matavgift korttidsplats, trygghetsplats, kr per dygn	109 kr
Resor dagverksamhet, kr per resa	37 kr
Matavgift dagverksamhet, kr per dag	82kr

Matavgift korttidsvistelse, stöd-kontaktfamilj LSS, kr per dygn	86 kr
---	-------

Avgift för lån av hjälpmedel förskrivna enligt Hälso- och sjukvårdslagen

Korttidslån är en service som kommunen tillhandahåller mot avgift till personer som inte är skrivna i Enköpings kommun samt vid dubbelutrustning som till exempel sommarstugor och resebruk. Minsta avgift är alltid en månad. Transportkostnader tillkommer.

Avgiften avser korttidslån av	Belopp
Manuell rullstol, kr per månad	366 kr
Hygienstol (rullande), sängryggstöd (elektriskt) kr per månad	262 kr
Antidecubitusmadrass, kr per månad	314 kr
Vårdsäng reglerbar exkl. madrass, kr per månad	524 kr
Bas madrass vid sänglån, kr per månad	209 kr
Mobil lyft exkl. sele, kr per månad	524 kr
Korttidslån övrigt - första hjälpmedlet, kr per månad	209 kr

Avgiften avser långtidslån av	Belopp eller formel
Elrullstol, kr per månad (långtidslån)	115 kr